

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

NR. 1. 30. SEPTEMBRIL 1936. V AASTAK.

Riigiraamatukogu.

№. 9586

Sf. 8739

ELMAR NOORKUKK

Me, kodumaa tammed

On jõudu ja rammu tüves veel palju
meil kodumaa tammil, tugevail, suuril;
meil, kelle pinnaseks sinihall kalju,
kus kivrähk toiduks me võimsail juuril.

Me hõljuvaid latvu laasta ei äike,
ei murra me pilvipuutuvaid tippe;
ei tumestu iial vabaduspäike,
ei heila ka torm me vabaduslippe!

Ja painutaks viimaks raju me tüve
ja laasiksid iilid vinged me tippe —
kuid mattu ei iial vabadushüve,
ei langeta torm me lehvivaid lippe.

Sest murrakski viimaks tüve meil maru,
ei kõiguta' jaksa võimsamaid juuri —
ju uuesti tärkab haljendav haru
ja kannab taas sihte õilsaid ning suuri!

Tartumaa Õpetajate Liidu esimees K. Neuman

Noortele sõpradele

Nädala-uudiseid

Karjapasun, lehmakell ja „kaelakrapp“ ripuvad teil juba kodu seinal, „samblasängid“ jäid metsa alla talveunile, laagrite tuled kustusid, supeluse kohad vaikisid; vana truu karja-muri liputab sulle saba, nagu tahaks meelitada ja ütelda: küll lumehangel puhkepäevil jälle seltsime — ja siis — kevad tuleb ju uuesti, eks siis koos lusti löö!

Nii siis Eesti noore kodanikuna astud õue — isa ostetud uued saapad, ema koetud soojad sukad jalas, koolimüts pääs, koolivara kott seljas: lähed koguma teri tarkuse salve. Ema — isa astuvad lävele, vaatavad õnnelikul palgel järele, vaikselt üksteisele sosistades: annaks Jumal talle tarka meelt ja mõistust, et kasvaks ausaks inimeseks . . . Särav pisar niisutas põse nurka . . .

Õpilased! Teie vanemad ja hooldajad seisavad ikka kodu lävel, vaatavad teile järele ja loodavad teilt tublidust; teie kool, — õpetajad-kasvatajad — tahavad avada teile sügavad varaid, kust tuleb ammen-dada tarkust, teadmisi, südame puhtust, ausust, julgust võitluseks elu raskustega, ja valmistada rõõmu neile kes koju jäid ootama — Eesti rahvape-rele.

Kasvage ja saage tublideks isamaa poegadeks — tütardeks, võitke julgesti raskused, jääge võitjateks enese arendamises ja ärge unustage, et teie töös ja püüetes Isa silm igavese valguse vallast teid jälgib, julgustab ja rõõmustab.

Seks julgesti ja virgalt tööle heledama tuleviku kasuks!

K. Neuman.

„Kalanduse“ heeringapüügi emalaev „Eestirand“ koos püüglaeva „Põhjarannaga“ saabus Tallinna. Tänavune heeringapüügi saak on 22500 tonni, mis on uueks püügi-rekordiks.

Tehnika-instituut avati teisipäeval, 15. sept. pidulikult ja see kujunes suursündmuseks Tallinnale.

Muinsusinspektor E. Laidi teatel on Virumaalt leitud 1100. a. vanuseid ja veelgi vanemaid esemeid.

Tartus korraldatud valgelillepäev andis sissetulekuid 1700 kr.

Norras tekitas lumelaviin raske õnnetuse. Kaljud kukkusid järve ja tõusuvesi hävitas kaks küla. 73 inimest sai surma.

H. G. Wells, maailmakuulus inglise kirjanik ja ajakirjanik, pühitses 23. sept. oma 70. a. sünnipäeva. H. G. Wells on üldisemalt tuntud oma fantastiliste tulevikuroomaanidega.

Hiljuti saabus välismaa-reisilt tagasi Tartu „Vanemuise“ ooperi- ja operetisolist prl. Elsa Maasik, kes võttis osa Viinis peetud rahvusvahelistest lauluvõistlustest ja tuli saäl auhinna.

Tupest võrsus odrapäa, onu ütles: „See on hää, — sügis kätte jõudmas juba, valmis saamas hernes, uba. Homme kahvad korda sea — vähjale me lähme pea.“ Jooksin kohe kiirest koju, kutsusin ka tädipoju. Võtsime siis kahvad valla, viskasime lakast alla. Söödad päale sidusime, oja ääre lidusime.

Jõudis pea kätte õhtu: kes läks lakka, kes läks põhku. Kel aga puudus unetuju, nägi metsas kolme kuhu: mina, onu, tädipoja — otsisime üles oja. Kiirelt lõikasime kepid, neile otsa kahvakrapid. Need siis ruttu ojavette — „vähihärra“ maha ette. Vähil söögiisu oli, kiirelt kahva päale tuli. Onu hüüdis kohe: „Juku, tõmba kahva välja ruttu!“

Tädipojal jorin valla, tahtis ta ju püüda olla. Ojale läks liiga ligi, endal palgeil hirmuhigi. Kepi ligi küürutas — kuid äkki ojja prahvatas. Ojast kostis kole kisa, juure jooksis naabriisa — tuli külarahvas kokku, nagu löödaks lõunalokku. Kõigil oli kadund uni, arvasid, ehk upub mõni. Ülol vaesel surmahäda, sest et oja põhi küll mäda. Ehk

TEHAKSE

Minevase aastakäigu viimastes numbrites (16., 17., 18.) kirjeldasime „Nii tehakse...“ lühidalt puht-graafilisi ehk paljundustehnikaid, mis-suguseid kasutavad kunstnikud. Täiendavalt nimetame siin veel paremaid eestlasi-graafikuid: Eduard Viiralt, kes praegusajal on — Euroopa kunstitudjate hinnangu järel — parimaid graafikuid Euroopas, kui mitte kogu maailmas ja kes „valitseb“ kõiki graafikalike võrd-selt hästi. Offordile ja kivitrükile pole teisi nooremaid kunstnikke seni spetsialiseerunud, kuid puugravööridest nimetame esijoones H. Mugasto't („Kalevipoja“ illustreerija) ja A. Laigo't.

Uue aastakäiguga jätkame „Nii tehakse...“ sarja, kirjeldades esijoones näitustel tihti esinevaid maali- ja tehnikaid.

oli pime öö, lahti läks siis päästetöö. Viimaks välja võetud sai tädipoeg kui suhkrusai, aga mudane ja must, ilmund põrgust, või teab kust. Aga püüki ta ei jäta, sattugu või surmahäta.

Kaldal süüdati siis tuli, mille juures Ülo oli. Märgi pükse kuivatas ja enesega pahandas. Mina aga vähke püüdsin, hoolega end kaldal hoidsin. Langen ka ehk viimaks vette, kui ei vaata hoolsalt ette. Ülol riided kuivaks said, selga pani jalamaid. Vähjapüük läks edasi ja viga polnud kedagi.

Kui vähke käes vast oli sada, tuli seekord onul häda. Uni talle ligi tikkus, vägisi ta silmi rikkus. Läksime siis ära koju: mina, onu, tädipoju. Onu seljas vähikott — nagu vana „hiigelrott.“ Kodus meile süüta toodi — läksime siis ära voodi; puhkasime väsimust, mida polnud vähe just.

Teisel päeval tõusis kära — onu müünud vähid ära! Nüüd ei aidand mingi jutt, lahti läks üks vägev nutt. Lugu nägi väike sõsar, naeris,

I Monotüüpia

See on vahepääline tehnika graafika ja maali vahel: kasutatakse trükipressi, aga äratõmbeid saab ainult üks, nagu maalideski.

M. valmistamiseks on vaja sile-dat plaati (tavaliselt paks tsellulooidplaat) ja trükivärve — tumedat (tumepruun, rohekasmust, sinimust) või ka teisevärvilisi. Ühevärvilise m. puhul töö toimub nii: plaat kaetakse ühtlase värvikihiga; selle järele hakatakse säält harjaspintsliga värvi „välja püh-

miks meil palgeil pisar; lugu nõnda seletas: „Keegi teile valetas. Vähid ise ära sõime — päris maiusrooga saime.“ Igaüks siis pärast sõnus: „Vähiliha päris mõnus“.

Nõnda lõppes meie lugu, otsa saab ka sõnasugu. Aga veidi juure lisan, igaühel kõrva kisan: „Tuleb vahest jälle sügis, valmib juba kaalik, redis; välja tuleb odrapää, siis on lugu jälle hää. Otsige kõik

kima“. Pühkimine annab n. n. pooltoonid kuni kõige heledama laiguni. Tarvilikud jooned tõmmatakse värvisse pintsliga varrega. Valmis plaat trükitakse niiskele paberile sügavtrüki pressi abil. Teose erilme on: toonide pehmus ja sametine mahedus, kuna laikude piirjooned „sulavad“ üksteisesse, pintslivarre jooned on heledad, tumedate servadega. — Värviline monot. tehakse niisamuti: tähtsamad värvilaigud kantakse enne plaadile ja hakatakse neid siis pühkima.

Monotüüpiat harrastavad eesti kunstnikest õige mitmed: E. Viiralt, H. Mugasto, A. Bach, K. Pärsimägi jt. A. P.

3 kg suurune kullatükk

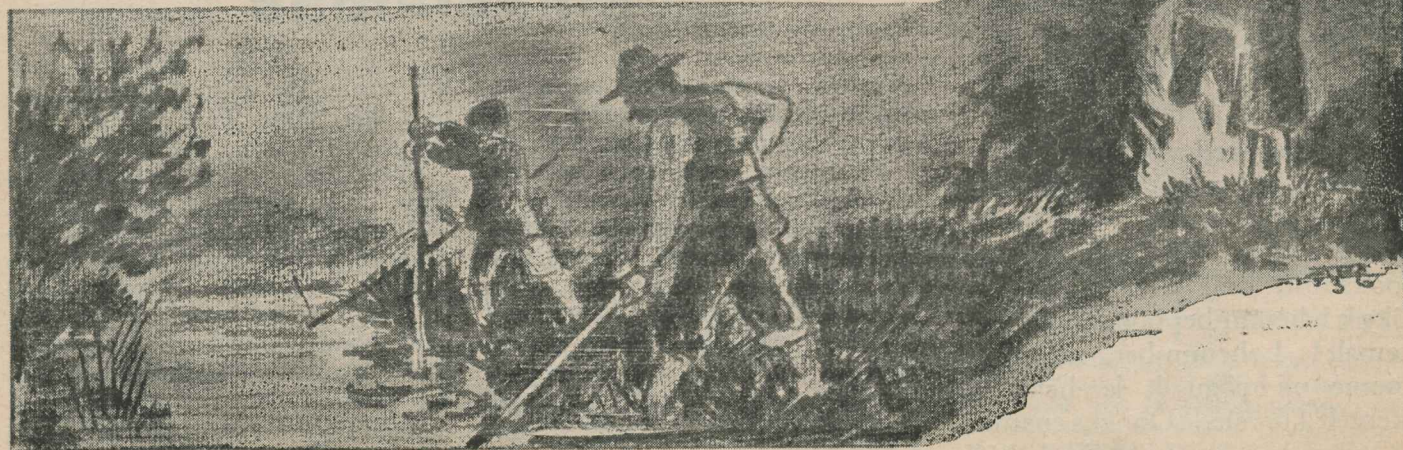
Leena kaevandustes toodeti kaks tükki kullamaaki, millest üks kaalus 3 kg ja teine — 2,21 kg.

kahvad kokku, pange majauksed lukku. Minu juure kokku tulge, vähjalised ühes olge. Vaadake vaid hoolsalt ette, et ei kukuks ojavette.

Kui vast puuduvad teil kahvad, siiski olge hästi vahvad. Ärge pääd vaevake ja kellelegi kaevake. Natukene vaeva nähke, kahvad ise valmis tehke. Võtke mõni pliidirõngas, tõmmake tal pääle kangas, külge kinnitage puu, kanga pääle liha, luu. Siis on valmis kahva hea, vähja kinni püüab pea.

Aeg kuid juba lõpetada, vähendada sõnavada. Soovin Teile tuju hääd, et kui väljas odrapää, minu juure tulete, siis lähme ühes vähjale!

Joh. Kalits.

„Õpilaslehe“ kolleegium

Juhan Lang

Gustav Reial

A. Kaalep

Aug. Kurvits

Tõsised isad kolleegiumis,

kellel vahel isegi kibedaids vitsu soolas (enamikus küll häid nõuandeid). Koolinõunikud Juhana Lang, Gustav Reial, A. Kaalep, Aug. Kurvits, TÕL (Tartumaa Õpetajate Liidu) esindajad: Karl Neuman, Toomas Algma ja Eduard Tasa (pilt v. järgm. lk.).

Karl Neuman

Toomas Algma

VIIENDAL KÜNNISEL

Pole kerge noorukil end maksuma panna täisealiste hulgas. Mis loeb „Õpilaslehe“ 5 aastat, kui mõni teine ajaleht kirjutab neid 20, 30 või isegi 80-ga?

Aga ometi on seegi 5 aastat terve ajalugu, lakkamatu visa võitlus oma olemise, kujunemise ja täienemise eest. Ikka: et järgmine number oleks parem kui eelmine!

Ei oleks meil vist olnud „Õpilaslehte“, kui mitte härra M. Nurmik poleks teinud seda oma hinge asjaks. Kui palju muret, jooksmist, kulu ja tahtet on iga üksik lehenumber nõudnud senini temalt! Lehenumber, mida me loeme nii põgusalt ja heidame kergelt kõrvale. (Õnneks enamus „Õpilaslehe“ lugejaid toimib küll

teisiti). Viimasel aastal on toimetus jaganud tema töökoormat. „Õpilaslehe“ hällipäeval tänab toimetus siinkohal härra Nurmikut tema väsimatu tahte eest — luua noortele oma leht.

Selles suures töös on olnud teisi kaasaitajaid: A. Sagim, J. Parijõgi, V. Kask, A. Lauer, H. Jansen, J. Elango, J. Käis ja palju teisi. Neilegi noorte lugejate nimel tänu!

Nüüd on toimetusel hää meel asuda nii rohkearvulisena tööle,

suure lugejaskonnaga, tunnustusega riigijuhtidelt ja ametasutusilt. Me püüame, et iga lehe number oleks parem kui eelmine ja et leht pääseks iga Eesti noore juure. Selles töös tervitab ja kutsub kõiki noori kaastöele

TOIMETUS.

NOORSOOKIRJANIK J. PARIJÕGI

Rootsi kuninga lossi küllastamas

Tänavu suvel oli mul juhused külastada Rootsi kuningalossi Stockholmis. Sel puhul tuli mulle meele, et poisikesena mõtlesin kuningalossi olevat kullast ja kalliskividest ehitatud säravad ning kiirgavad muinasjutu-lossid. Missugused nad seestpoolt pidid olema, seda ei osanudki kujutella, küllap nad pidid veel rohkem särama ja hiilgama kui väljast. Ja lossi ees pidid vahti pidama vanad habemesse kasvanud sõdurid, aurahad rinnas ja haavaarmid nägudel. See kõik

tuli meele, kui astusid mööda suurt ning laia treppi üles, et külastada kuningalossi.

Pean kohe ütleva, et väljast ei olnud mingisugust sära ega hiilgust. Tohtu suur küll, aga ehitatud õige tuhmist ja ajahambast juba luituma lõõvast graniidist. Ja vahisõdurid ei olnud vanad karmid sõjamehed, vaid hoopis poisikese ohtu noormehed, kes minust ega minuga kaasas sammuvaist rootsi algkooli õpilaste-õpireisijate salgast väljagi ei teinud.

Kes nad on?

Need, kes „teevad“ „Õpilaslehte“

Selle numbriga alustab meie vana sõber „ÕPILASLEHT“ oma 5. aastakäiku. Nii öelda — juubel. Pole vast väga kuri, kui leheneeger sel puhul katsetab oma suleteravust ka selliste tege-laste man, nagu on seda „ÕPILASLEHE“ tegijad ise.

Mine tea, kuidas see julgustükk välja kukub, aga eks poen siis maailmatumasse paberikorvi, kui „tegijad“ leiavad lehes endid ja pahandades kurjasunnitajat otsivad.

Siin nad on :

„Arra piatoimendaja“ Ma-dis Nurmik on mees, kelle lugemikust mõnigi praegune lehe-tegija veeris suuri ja väi-kesi tähti.

šeff Elmar Tõnismäe peos on kahe hobuse ohjad: üks hobu sikutab talitusetöö vankrit tellimistega, teine on tiibadega ja tikub toimetusest kõr-gele lendama.

Eduard Tasa on toimetuse kärner, kes kasvatab noori kirjanikke ja laseb ka lugejail kirjutada, eriti täht V (võistlustöö) all.

Senikaua kui meie reisijuht sis-sepääsu luba nõutas, vaatlesin rootsi koolipoisse ja tüdrukuid. Need on samasugused kui meiegi maapoised ja tüdrukud. Kodukoetud riidest kuued ja golfipüksid, tüdrukuil heledamast poeriidest kleidid, aga palitud sama-mustrilised nagu meiegi tüdrukuil. Koerust nad sääil kuningalossi trepil ei teinud, vaatasid suuril siimil kõr-geid linnamaju ja imestasid autode kiirust all tänaval. Juttu ma nen-dega ajada ei saanud, seat me ei mõistnud teine-teise keelt.

Mõni neist näis Stokholmis tam-mumisest juba väsinudki olevat — üks ja teine püüdis toetuda kivist trepitugedele või seinajale.

Ühes koos läksime sisse, kus siis lossijuht meid tubadest läbi juhatas ja seletusi andis. Peab kohe ütleva, et meid igasse tuppa ei lastud, muidugi ka mitte prae-guse kuninga eluruumidesse. Aga kuningalossis on mitusada tuba, ja mõned neist on muuseumideks muutunud, kus hoitakse alal vana-aegseid asju, teised on jälle esin-dusruumid, kus kuningas võtab vastu külalisi, saadikuid või peab riigimeestega nõu — sinna meid lasti sisse.

Mis sääil siis oli? Kulda ja kal-liskive küll vähe, kuid pilte ja vaipu

Pr. Marta Oinas (Kangro-Pool) on selja pöörnud tutrikuile ja ehitab tänava ainult „Soome silda“.

seinal, vanaaegset mööblit sein-aärtes, klaaskappides vanaaegseid vaase ja iluasju. Lossijuht loeb neid näidates nagu päheõpitud õppetükki: see Prantsuse kuninga kingitud vaip XVI sajandist, siin mööbel XVII sajandist, siin pildid või vaasid sääilt sääilt kingitud. Kes neid kõiki jõuab meeles pidada.

(Järgneb).

Koolidele ja raamatukogudele!

„Õpilaslehe“ vanemaid aastakäike on saada ainult järgmiselt:

III aastakäik — kr. 0.50

IV aastakäik (terve) kr. 1.—

(saadaval ainult paarkümmend eks.)

IV aastakäik (mõni nr. puudub) — kr. 0.75.

Postikulu igalt aastakäigult 10 senti.

ANNAN TUNDE

gümnaasiumi humanitaarharu kursuse ulatuses. Päämiselt ladina, eesti keeles ja matemaatika. Olen nõus ka repetiitori kohaga; olen varemini olnud repetiitoriks ja oman mitme-aastase vilumuse. Kõnelda 10—12 ja 5—6.

EHA 15—1, TARTUS.

Kuldmedalimehe jutul

Agu Peerna „võtab üles“ lapsi ja kõike muud ilusat ning huvitavat pintsli ja sülega. „Õpilaslehe“ kojamaalija.

Spordimees Jaan Kõks olevat suve jooksul 9 (loe: ü-hek-sa) oda puruks pildunud, täh. spordinurk areneb tugevais käsis.

Pr. Anette Jaanisto'l on tuttavaid igas maailma nurgas, seepärast kirjutab ise ja saab teistelt palju kirju.

Maailma tugevaim mees jutustab noortele enesest

Kristjan Palusalu

— noorte lemmik

Eesti Herkulesele kasvagu troonipärijaid

Kõlistan Tallinna Keskvangla kantsseleisse:

„Palun, kas võiksite mulle anda värske vangla veltveebli ja kahekordse kuldmedali võitja Kristjan Palusalu aadressi.“ — „Jah, seda küll, kuid kas ta seda soovitavaks peab, teda tülitatakse ju nii palju.“

Ametnik, kuulda saades, et olen „Õpilaslehe“ esindaja ja soovin vaid süütut intervjuud meie suursportlasele, annab lõpuks lahkesti aadressi: Magasini tänav 2. Selles võrdlemisi vaikes agulitänavas otsin üles maja, kus elab Kristjan Palusalu.

Vastu ootuste lahkesti võtab mind vastu populaarne Kristjan ja juhib tahatuppa, endal muhelev naeratus näol. Toas ürgab parajasti „Philips'ilt kingiks saadud raadioaparaat, ka tuliuus voodi ilutseb nurgas ja nägus seinakell hõbeplaadiga — samuti kingid firmadelt meie suursportlase austamiseks. Silmitsen Palusalu't Ta on erakordselt mehine ja tugeva kehaehitusega. Nägu väljendab rahulikkust, ilme on sõbralik, lahke. Alustan küsitelu:

— Kas sportisite juba noores eas, koolipoisina?

— Mitte-teadlikult, nii kuidas juhtus. Elasin ju maal, sääl on raskem harrastada sporti sel määral nagu linnas. Siiski tuln juba siis mõnel jooksuvõistlusel esimesele või teisele kohale.

— Aga maadlesite?

— Vahel panime rinnad kokku, minule ei saanud selles keegi vastu.

— Millal hakkasite harjutama kavakindlalt?

— See oli kaitseväes Tallinnas 1930. aastal. Hiljem esinesin juba edukalt paljudel kodumaa listel võistlustel.

— Kas olite väsinud pääle Berliini olümpiaadi?

— Jah, otsekohe pääle võistlust olin küll, kuid hiljem kadus see. Uueks võistluseks

TULI „MAADLUSE VAIM“

jälle pääle.

— Kas kavatsete minna jälle kuhugi võistlusele?

— Olen saanud kutseid Rootsist, Soomest, ja Saksast. Ma ei ole veel otsustanud, selleks on vajaline ka Spordi Keskliidu nõusolek.

— Milliseid asjaolusid peate tähtsaimaks eeldusiks, et saada hääks maadlejaks?

— Püsiv treening on väga tähtis, samuti

TAHTEJÕUD.

Maadlus on raske ala, eriti kui veel harrastada mõlemaid korraga, s. o. kreeka-rooma ja vabamaadlust.

— Kas loodate ka Tokios järgmisel olümpiaadil esineda?

— On vara veel praegu sellele mõelda, seda tuleks teha vast aasta enne olümpiaadi, muidu kurnan enese ära.

Meie jutt kaldub kingitustele, mida meie spordilemmik saanud rohkearvulistelt austajatelt. Unkustundega näitab Palusalu riigivanelmalt saadud kuldkella monogrammiga, samuti kohtuministri hr. Mülleri hõbedast eesti kannu, millesse graveeritud:

„TUBLILE EESTI MEHELE.“

Siis näen veel paari karpi hõbedast A.-S. Ekstraktor'i ja Kopfi poolt austuseavalduseks annetatud.

Läänlased, kelle hulka ka Palusalu päritolult kuulub, on talle kinunud väga nägusa auaadressi, mille sisuks:

„Läänlased on rõõmsad, et Läänemaa nurmel sirgus tamm täis võidurammu rohkete marude rünnates! Läänemaa peab kaua meeles 1936. a. lõukuskuu päevi, mil Teie võidu tähistamisel Olümpiaarenil heisati sini-must-valge

Järg 9. lhk.

Ükski teine Carbuna rebane ei evinud säärast kehakatet. Pimedaski oli see ilus; ja kui tore Baltuki lihaste masinavärk päikesepeistel liigatus, siis naises hõbedane sädelus sellest üle. Ja Baltuk ise oli niisama suursugune kui tema rõivastus. Tema kaasa, Bula, kavalus ise, oli veendunud, et Baltuk oli kõikide rebaste isand; ja mis puutub kutsikaisse, siis nemad oleksid olnud niisama veendunud, poleks takistanud üks asi, mille vastu neil tõesti midagi polnud teha: nad olid selleks lihtsalt veel nii noored, et üldse mingit seisu kohta võtta. Päleselle oli neil seni pääasjalikult emaga tegemist olnud; alles äsja hakkas nende isa väga hääd toitu hankima, mida nemand, häbitud väikesed isukõrid, nagu nad olid, oma hää tahtmise järele võisid rebida, purra ja neelda. Söömise lõpetanud, läksid nad lihtsalt magama ja magasid, kuni nap kõik naisid olevat veel vaid sooja rasvase une karvased pundikese, kenasiti kokku rullunud ja ninad pistetud händade varju.

Ükspäev istus Baltuk taas oma lemmikvaatuspunktis Carbunas, umbes tosin meetrit eemal oma pesast, ja vähitis ainiti tujukva parastõuna rohelis-kuldssesse sügavusse.

Kõikide märkide järele oli maailm juba kümnetuhande aasta eest nõnda, aga mitte teisiti välja näinud. Täpsalt niisugused olid olnud kuused, samuti männid juba sel ajal, kui esimene rebane

teadma hundist. Aga teine kuju oli talle niisama võõras, nagu see talle ootamatult ilmus: — ühe inimolendi kogu.

Baltuki teravaile silmle polnud see tähtis, et need mõlemad imestatavad külalised nii sügava all olid. Aga tema ninale ei olnud see seik sugugi ükskõik. Et eneses nende üle selgusele jõuda pidi ta nad lõhnasse ümber asetama. Kui siis hetk hiljem võõrad tema vaateväljalt lahkusid, tõusis Baltuk ettevaatlikult ja libises hääletult orgu.

Sel õhtul rändasid tähtsad uudised läbi Carbuna. Võõrad olid sisse tulnud. Esiteks võõras hunt imesteldava suurusega, siis inimolend, veel võõram kui hunt. Mõlemad olid kontvõõrad, sissetungijad rahurikkujad Carbuna põlisekskinnistunud elanikele, kelle harjumused ja kombed olid vanad nagu maailm. Inimene oli maha murdnud puid ja enesele okstest aseme valmistanud. Hunt valvas seda ja veetis aega orgu mööda ümber hulkudes, nagu oleks siin peremees... Valiks ta selle oru oma jahiala keskpunktiks, siis juhtuks Carbunas igasugust: mitte midagi ei jääks enam endiseks.

Vähe sellest, sissetungijad tõid veel kolmanda tule! Inimene oli kogunud hagu ja tuleriida püstitanud. Ja sellest riidast tõusis vängelt lõhnav pilv esile, mis igale ninna torkas, ja lõpuks kole paiste nagu päike ja kuu üheskoos, kui nad hulluks on läinud.

mune Täht nende põlvisaenlaste kilda ja oleks üks Mustjalg-indiaanlane maailmas vähem. Päljude kuude eest oli salkkond Kollaseid Koeri läände rännanud ja asunud Chetova-järvest voolava jõe piirkonda. Kui Kiirjooksjal õnnestuks nende asukohti leida ja neile seda uudist teatavaks teha, võiksid nemad teda vahest õigetele jälle juhutada. Ja jäljed leidnud, võiks tema tagasi pöördudes omandusena kaasa võtta palju pühvlinahku ja ponisid.

Nii-siis juhtus, et ühel ilusal hommikul rooside kuul Kiirjooksja läände ruttas.

Suure risuhunniku jalal kõrgel ülal Carbunas oli Baltukil, hõberbasel, pesa. See oli imetore vaatuspunkt, kust avanes ülevaade kogu maailmale, ja Baltuk oli esmajärguline vaatleja. Mida ei näinud tema terav silm ja mida ei kuulnud tema terav kõrv, seda reetis temale ta imestusväärt peen nina. Kui metsa rahvad häast, rohelistest puistest varjast tasa esile libisesid, silmas neid Baltuk samal hetkel, mil nad nähtavale tulid. Alamaal tema koopast jooksid poole alumise maailma jäljed. Hirv, mäger, jännes, opossum — kõik käisid siin nõtkuvajagelt oma teed ja kõiki tundsid silmapilksest Baltuki põlevad silmad. Ent millist uhket juus- või karvakatet nad ka ei kannud, kõik kahvatus Baltuki hiliguses, tema imeilusas hõbedaga piserdatud mustas rüüs.

OLAV BAKER

TOLMUNE TÄHT
JA
METSATARKUS

ROMAAN INDIAANLASTEST JA HUNTIDEST

Ja kuigi see äparduks, siis kuulus ju ometi Tol-
vangistada või koguni surmata ja arstim omandada.
arstimit. Nii oleks ju suurepärase mõte nad
et Tolmune Täht ja tema hunt evivat üht kanget
ka Kiirjooksja poolt õigeks tunnustatud kuulujuttu,
rad nina suureks nõupidamiseks kokku. Teati
Kiirjooksjate teate saanud, pistsid Kollased Koe-
nende vaenu õiget põhjustki ei teadnud.

rad olid juba nii ammused vaenlased, et enam keegi
mat viha. Mustjalg-indiaanlased ja Kollased Koe-
kandis temagi Mustjalg-indiaanlaste vastu kibeda-
kaval. Ja ühtlaselt kõigi teiste Kollaste Koortega
Kiirjooksja oli tore Kollane Koer, välejalgne ja
Selle teate tõi Kiirjooksja, kuulus nuuskur.
maast Põhja suurte järvedeni.

vani, kelle jahialad jalgasid Mustjalg-indiaanlaste
rannakut jõudis see lõpuks ka Kollase Koera rah-
hundi kadumise. Parast paljusid mille kestnud
läbi preeria, levis ka teade Tolmuse Tähe ja tema
Niisama kiiresti ja laialt, nagu rändavad uudised

Baltuk, hõberebane.

ESIMENE PÄÄTÜKK.

SAATEKS

Uljas indiaani-poisike Tolmune Täht on meile tuntud juba eel-
mise aasta romaanist. Ta oli sunnitud põgenema indiaanlaste laagris-
ühes oma ustava sõbra Kiopoga varjava preeria hõlma, sest ta hõimu-
vennad pidasid teda kardetavaks nõiaiks, „hundiarstim“ omanikuks.
Ta pööris selja inimühiskonnale ja nende pimedale ebausule. Preeria
loomad suhtusid talle kui omasugusele, sest ta sai oma sõbra kaudu
nende hingesugulaseks, õppides metsatarkust.

All sügaval lõputuis kuuse- ja pedakakametsis,
milles siin-saal mõni sikomore seisab või mõni hii-
gelkuusk, juba viissada talve vana, must süda kokku-
surnutud, rändas vööras rahvas vaikselt sahisemaal
taldael. Mets oli nii tihed ja pind kuusenõeltest
nii nõrke, et Baltuki silmad ja kõrvad teda niisama

väga tegev.
jälgedel, ja sel hetkel polnud Baltuki nina mitte
täita oma kohuseid jahialadel ja tuhandekordseil
mis juhtub kaugel all. Nina on loodud selleks, et
ei või tõepoolest mitte loota, et nina seda reedaks,
polnud süüdi ta nina. Kui istutakse kõrgel ülal,
Et Baltuk neid seni haistnud ei olnud, selles
Vöörad oli just praegu päalpool tuult moodunud.

täiesti see vana Carbuua.
harilikult tähtsat: Carbuua ei ole kunagi enam
nägemise tõsiasi juhtus just nüüd midagi eba-
Aga vaatamata tuhande aastasele samaselt-välja-
mad praegu päalpool tuult temast möödusid.

harjumusest nuuskis, et kindlaks teha, millised loo-
nevast saagist tema kurgulage, ehk küll nina vanast
kallal. Selleparast ei köditanud praegu mõte jarg-
kodujänes, ja pesas pures veel ta pere kontide
hisele asjale. Ta oli just praegu sönund ultravase
mõelnud Baltuk ei ilveste ega üldse mingile eri-
selt sissejuurdunud viha oli alanud. Aga täna ei
maailm ilveste omaga oli kokku põrganud ja põli-
oli krapiunud enesele urka Carbuua, kui rebaste-

vähe hoiatasid kui tema ninagi. Ja ometi kuuldi
vaikselt astuvate jalgade tumedat sahisemist — kuul-
süd vähemalt kõrvad, mis olid küllalt ligidal —
väikese rahva kõrvad, rahva, kes oma elu üsna
maapinna ligidal veedab.

Väikeste maa-aluste elamute lävedel, põimunud
kuusejuurte vahel, kägardusid karvkattes kehakesed
pikkade händadega ja teraste silmadega, mis säde-
jesid nagu rasked kastepiisad lõdisevas ootuses, kuni
möödus sahin. Ja need tibatillukesed silmad vilku-
sid ja hõredad vurrukarvad tõmblesid, kui kaks
hiiglasuurt kogu ukse eest mööda libisesid. Ja
veel kaua, kaua surusid endid hirmutatud väikesed
olendid kaitsvas sünges hämaruses juurtekongidesse
ja julgustasid üksteist.

Otse Baltuki vaatetorni all lõppes madalaim
metsapalistus kuivas ränipõhjaga jõesängis. Siin-
poolsel kaldal asuvast allikast nõrises ahtake veenire
lohku. Ülalpool allikat oli maapind kaljune ja
puieta ja kaljurahnude vahel võrsus lühike õrn
rohi, tunnus, et hirved ja jänessed seda kohta hää
söödamaana hindavad. Sellele avatud kohale ilmu-
sid korruga sel ajal, kui hõberebane unistavalt
valvet pidas, tema piirituks imestuseks kaks oota-
matut kaju.

Üks neist, kuigi ka ootamatu, oli talle ometi
mitte päris vööras: suur hall hunt; oma elus siin
Carbuua oli Baltuk kõik õppinud, mida pidi

Vastne, kuid täis uusi ideid, on tütarlaste seas tütarlaps pr. Salme Schönerg, kelle käsi on niisama nobe kujuvoolimises kui supikeetmises.

Pr. Mari Avarsoo saadab kõigile edasi Värdiv kirju, poisilt, kes talle kunagi klas-sitoas andis palju päämurdmist.

Pr. Leida Hansen — kantslei- ja asjadevalitsejanna nõudega: „Iga asi olgu omal kohal!“ Me ütleme seda „Ordning peab olema“.

PALUSALU . . . algus lhk 6.

lipp ja Teie tõttu tungis maailma sõnum Läänemere Kalevist — mehe võidukäigust kodumaa iluks ja auks!“;

Silman laual veel tüht korjanduslehte Lurich'i ausamba püstitamise hääks. Olevat Spordi Keskliidu algatus.

Palusalule tuleb külla sõber. Tõusen, et lahkuda. Uksel lausub Palusalu

**SOOJEMAJD TERVITUSI KÕIGILE
„ÕPILASLEHE“ LUGEJAILE.**

Surun ta kätt.

Noorte loomingu-võistluse III osa

lõpeb käesolevas numbris, kuna selle jätkamine uues aastakäigus oleks eelistatud seisukorda asetanud need võistlejad, kelle tööd ilmuvad käesoleval aastal. Sellepärast toimikond otsustas võistluse III osa lõpetada, kuid samal ajal välja kuulutada IV osa. Kõik selles numbris ja edaspidi ilmuvad tööd võtavad osa juba uuest võistlusest.

Võistluse kohta üksikasjalisemalt järgmises numbris.

Siinkohal peame märkima, et võistlused olid välja kuulutatud 5 alaosas: 1) kirjandid, 2) luuletused, 3) joonistused, 4) helitööd ja 5) tehnika vald. Kõige enam oli töid esitatud 1. ja 2 osale. Helitööd ja joonistusi oli ainult üksikuid, millest senini pole leitud veel küllaldaselt küpsi avaldamiseks. Tehnika-osas on ilmunud üks töö. Võistlustööde sisulise hinnangu annab lugeja te hääletus.

Toimikond palub läbi lugeda veel kord kupongil märgitud ilmunud võistlustööd, ja oma hinnang kirjutada allolevale kupongile. Kõigile hindajatele — kupongi saatjatele jagab „Õpilasteht“ hulga väärtuslikke preemiaid, mille saajate nimistu ilmub ühes ligemas numbris. Selleks tuleb kupong lehest välja lõigata, alla kriipsutada kolm luuletust ja kolm proosatööd, mis kõige enam meeldib ning hinnata ka LEMBIT LALLI Telefon järgmiselt: kui töö peetakse väga hääks, siis kaks kriipsu, kui rahuldavaks, siis üks kriips, kui nõrgaks, siis jätta kriipsutamata. Edasi kirjutada alla oma nimi, vanus ja aadress — ning saata toimetusele 2-sendise margiga margistatud lahthises ümbrikus, mille üles äärele on kirjutatud „Trükitöö.“ Juure kirjutada sedelile midagi ei tohi, muidu tuleb postil juuremaks. Sedel tuleb ära saata hiljemalt 10. oktoob-

riks aadr. „Õpilasteht“ toimetus, Tartu Võidu t. 10.

Koolid võivad oma hääletussedelid ära saata ühises ümbrikus. Tartu lugejad võivad selle isikl. ära anda „Koolivarasse“ (Võidu 10) ja Tallinna lugejad „Kooli-Kooperatiivi“ (Suur-Karja 19).

Oleks soovitav, kui hääletussedelid saadetaks ära k o h e.

Uutel lugejatel, kel on isu kaasa lüüa hindamisele ja preemiate saamisele, ja kel pole käepärast möödunud aasta vastavaid numbreid, võivad need tellida 25 sendi eest (Nr. 16—20). Ka on saada veel 7 eks. täis-aastakäiku (hind 1 kr.), mis raamatuaasta tõttu kujuneb harulduseks ligemas tulevikus.

„Õpilasteht“ lugejate loomingu- võistluse III osa hääletussedel

Mina pean „Õpilastehtes“ ilmunud võistlustöödest paremaks

PROOSAS:

- Nr. 16. Vikerlane: Lembitu vaim
 „ „ H. Kobin: Väike kangeline
 „ „ Joh. Kelder: Raamat sõbrana
 „ 17. Mätta Mihkel: Jõuluõhtune äpardus
 „ 18. L. Pensa: Suip üte ooriga lämi
 „ 19. Leonid Taliga: Riisa suurvesi
 „ 20. Endel Andok: Kergetiib

LUULETUSTEST:

- „ 16. Uno Käärik: Eesti elab!
 „ „ Reet: Vabaduspäeval
 „ „ Noor Lembit: Isamaale
 „ 17. Lemb Metsasto: Kotkalaul
 „ „ Endel Ott: Kodu
 „ 18. S. Baumann: Hommikul
 „ „ E. Thoren: Taliõhtu
 „ 19. O. Amon: Võitluse teel
 „ 20. Reet Leek: Helisevad kellad
 „ „ Aleks Viigisalu: Mälestus emast
 „ „ K. Kivimäe: Kodu kevadel
 „ „ E. Thoren: Vabale Eestile

JA TEHNIKA VALLAST:

- „ 17—19. Lembit Lall: Telefon

Minu nimivanus

aadress

K. K.-ü. „Töökool“
Tallinn, Pärnu mnt. 17.

Täielikum
koolitarvete ladu.

Õpilasteht 1
kupong nr.

Noor „tulihing“ ja päevauudiste reporter Viktor Laurson kulutab alles Treffoonias koolipinki.

Populaarteaduse A ja O — August Lepik, on entsüklopeedia inimese kujul. Teab ja kirjutab kõike kõigest ja kõigile.

pulgad jätta mõneks tunniks kuivama kokkusurutult pitskrudeviga või raskuse all.

Nüüd tuleb kokkuliimitud pulgast hõvli ja pussnoa abil voolida ussi kuju, kuid nii, et kokkuliimimise pind läbistaks ussi keha keskelt terves pikkuses ja oleks sihitud selja t kõhu poole, s. o. ülalt alla. Kui vastav vorm on saavutatud, viimistlege kuju raspli, viili ning klaaspaberiga.

Siis jagage uss pliatsiga põigiti umbes 3 cm pikkusteks osadeks, märkides iga osa vastava numbri-ga. Nüüd eraldage lülid saega ja lõigake iga lüli otsa peitli abil nii kui näidatud joon. 1. Kui kõik lülid valmis, poolitage need õhukese taskunoa abil kokkuliimitud kohas ja kraapige liimitud pind peitli abil paberist puhtaks.

Siis võtke pesuriidest riba, mis vastab ussi pikkusele ja on veidi laiem ussi läbimõõdust. Liimige nüüd ussi lülid paarikaupa kahele poole riideriba vastavas järjekorras ja pange kuivama. Enne, kui ilim kuivanud, ei maksa ussi liigutada, sest värskest liimitud riie venib, mis takistab pärastist ussi liikumist. Kui aga liim on kuivanud, siis lõigatakse üleulatav riie kääridega ära ja värvitakse uss kas õli- või emailvärviga, andes sellele võimalikult loomutruu väljanägemise. Kui ussi hoida keskelt kinni, kallutades ta keha ühele või teisele poole jääb mulje nagu uss elaks ja vingerdaks.

Toimetuse pesamunana Elmar Noorkukk, nagu Eero „7 venna sabalülina“, kogub mõistatusi ja tahab isegi olla mõistatus.

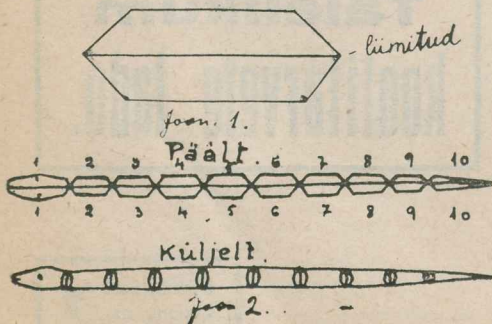

Tõsine töömees toimetuses — Rudolf Vokk, kellel naljaasi valmistada lauakivist kasvõi elusat ussi.

Käsi käes võtavad suurendusklaasi alla noorte elu noorkotkas Valter Hiir ja skaut Toots Sisask.

Teeme vingerdava ussi

Saagige umbes 1 cm paksusest lepalauast kaks pulka, pikkusega 40—45 cm ja laiuselt 2,5—3 cm. Hõõveldage kummalgi pulgal üks laipind sirgeks, nii et need kokku pannes hästi ühtuaksid. Määrige hõõveldatud pinnad puuliimiga ja pange need vastamisi, asetades liimitud pindade vahele paberi. Paber on selleks, et pärast ümbertöötamist saaks kokkuliimitud pooled jälle eraldada. Kokkuliimitud

KOOLIDELE

ALATI LAOS

SUURES VALIKUS

VORMIKLEIDI-, ÜLIKONNA-, PALITU-, VOODRI- JA PESURIIDEID;
NOORKOTKASTE, GAIDIDE, KODUTÜTARDE RIIDEID;
IGASUGUSEID KASITOORIIDEID;

VALMISRIIDEID

ERITI ODAVATE HINDADEGA

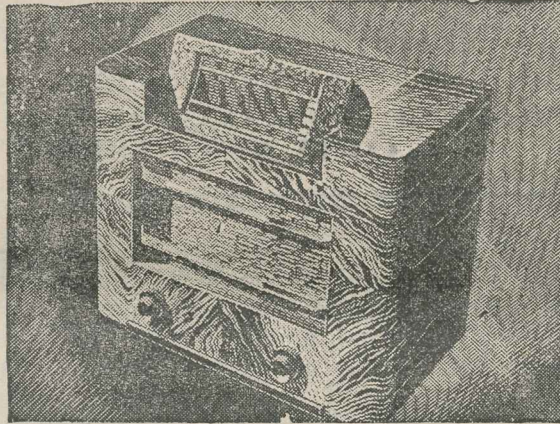
F - m a M. J ä n e s,

TARTUS, KAUBAHOOV 9-10-11-12 :—: KÕNETRAAT 5-91.

Kiirkäskjalg

Sel salakulleril puudub mütsi ees numbriplaat, nagu neid ekspressid ja käskjalad harilikult kannavad. Kuid kavalal kombel on see number tal siiski olemas. Kes teatab meile, mis numbrit kannab seesinane ametmees?

Kvaliteet-raadiod:

Tartu Telefoni Vabrik

Philips

Aga

Blaupunkt

K/M. VENNAD PRÜUS

TARTU, KAUBAHOOV 20/21. TEL. 12-92, 16-92.

KOOLIDELE JA ÕPILASILE

on soodsaimaks

võimlemis- ja sporditarvete

ostukohaks

J. KIVASTIK'U spordiäri,

TARTUS, RUÜTLI 8. TEL. 6-02.

Piksevardad võeti tarvitusele
100 a. eest.

1836. a. põuasuvvel oli Eestimaal sagedasi pikseõnnetusi. Kuigi vihma tuli imevähe, aga piksekahjusid oli üle maa. Sel puhul Tallinna kaupmees ja ettevõtja Klaasing (Clasing) soovitas „lugupeetud aadlikele ja teistele auväärsetele kodanikele“ püstitada kirikutornidele, möisakatustele ja kõrgematele hoonetele piksevardaid. Niisuguseid „raudoraseid“, mis juhivad „taevatule“ maa sisse.

Veronika

Talmõli

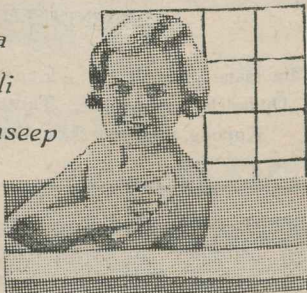
Saunaseep

on

parim

sauna-

seep!

KOOLID, KOOLIKOOPERATIIVID JA ÕPILASED!

Raamatuköitmis-, karbi- ja trükitööid laske teha 1921. aastal asutatud

O.-ü. „Võime“

Raamatuköitmis-, karbi- ja trükitööstuses Tallinnas, Estonia puiestee 17 (Gorbatschevi majas). Kõnetraat 455-58. Suuremate tellimiste puhul koolidele hinnaalandus. Kiire ja asjatundlik tellimiste täitmine. Oдавad hinnad.

Kui pikad ja millal on „kliistrid“?

Seda ja kõiki teisi koolide pühi ja seisakuid teate, kui tellite „Õpilaslehe“, sest järgmise „Õpilaslehe“ numbriga saab iga tellija tasuta kaasa huvitava „Õpilaslehe“ sõbrataaskukalendri 1936/37, mis sisaldab päale eelmainitu:

Sportitabeli, enese, Eesti ja maailma rekordide tarvis; tunniplaani, kalendri, minu lehekülje jne. **IGALE ÕPILASELE OMA AJALEHT – „ÕPILASLEHT“!**

Enne mõtle, siis ütle! Käigem selle rahvamõtte järele ka tulevikus, siis pole ükski asi raske, kui ainult on — tahet. Niisiis: jõudu ja edu uutele ja vanadele mõistatusõpradele!

Mõistatajad pidagu silmas alljärgnevat nõudeid:

1. Kõigi ühes numbris avaldatud ülesannete lahendused peavad olema selgesti kirjutatud ühel paberilehel, millel on lahendaja nimi, täielik aadress, vanus ning soovikorral ka varjunimi.

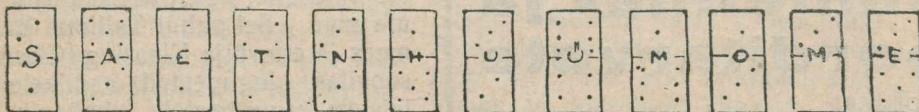
2. Lahenduste juures peab olema ka samal leheküljel leiduv kupong. Ilma kupongita lahendused auhindade jagamiseks ei pääse. On aga kaasalisatud mitu kupongi, on ka mitu võiduvõimalust.

3. Lahendused saata aadressil: „Õpilaslehe“ toimetusele, Võidu tän, 10, Tartus.

4. Auhinnad saadetakse võitjale toimetuse kulul.

5. Igasugune kaastöö mõistatusõpradelt on tere-tulnud!

Tervitades TOIMETUS.

1. DOMINOMÕISTATUS.

Ülalolevad dominopulgad seada kõigi dominoreeglite järele ülalt alla ritta, nii et pulgakestel olevad tähed moodustavad rahvasõna

(rahva seas laialt tarvitatava lause). Milline see on?

2. TEKSTIMÕISTATUS.

Kust teosest on võetud alljärgnevad katkendid? Kes on nende autorid?

- 1) . . . Vahetpidamatus rähklemisses kadus Vargamäe Eesperes suvi. Polnud aega silmaga sügada, aina üks töö teise otsa.

2) . . . Kuidas öeldud, Korvi küla oli metsaküla, 8 versta postimaanteest, 18 versta mõisast kaugel; samavõrd maad oli ka kirikusse ja kirikukõrtsi. . .

3) . . . Tänašida toimetusi Ära viska homse varna!

Igal päeval oma ikked, tunnil oma toimetused. . .

- 4) . . . Mikk polnud soovinud ega ette aimanud niisugust kaelamurdvat tegu, nagu see sõit üle laudakatuse, vaid see oli tulnud asjaoludest tingituna. . .

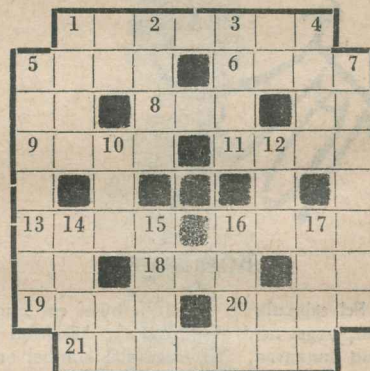
Tänased auhinnad

kõigi 4 mõistatuse õietilahendajale.

- „Esperanto keele õpperaamat,“ kasulik raamat kasuliku keele õppimiseks.
- Suur karp häid vesivärve.
- Jack London'i põnev romaan „Mc Coy“.

Õnn naeratab ka Teile!

3. RISTSÕNAD.

Paremale: 1) Eesti medalimees, 5) püha, 6) mõrv, metsikus, 8) raadiotehas Eestis, 9) kõnni! 11) mõtleb, arvab, 13) kompveki-sort, 16) kosmos, maailmaruum, 18) ese, 19) Saali teos, 20) kõigita, 21) kaigas.

Alla: 1) noor perekonnaliige, 2) suund, ots, 3) kaardimast, 4) munakollane, 5) kaalu-ma, 7) eesti ajaleht, 10) lihaliik, 12) kultiveerimata, harimata maa, 14) on sama salmi värslidel, 15) „Aita“ autor, 16) laste svine sõber, 17) eesti jooksja.

4. ARVUDE PÄHKEL.

Kahe arvu summa on 200, nende vahe aga 50. Kui suured on need arvud?

LAHENDUSED

ära saata hiljemalt 10. oktoobriks s. a. „Õpilaslehe“ toimetusse, Tartus Võidu t. 10. Kupong tingimata kaasa lisada!

TOIMETUS JA TALITUS: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. TALLINNA ABITALITUS: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19 telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. NURMIK. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. TÕNISMÄE. Toim. sekr.: ED. TASA. Väljaandja: TARTUMAA ÕPETAJATE LIIT. „Õpilasleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Kuulutuste hind: Kuulutusküljel — 5 s. mm., tekstis — 10 s. mm., lehe ees ja tekstis teksti kirjaga 15 s. mm. Trükikoda „Käärtrükk“, Peeter Põllu 9, Tartus, 1936.